

Rolnummer 4059
Arrest nr. 100/2007 van 12 juli 2007

A R R E S T

In zake : het beroep tot vernietiging van de artikelen 2, § 4, en 9 van de wet van 20 februari 1939 « op de bescherming van den titel en van het beroep van architect », zoals hersteld bij de artikelen 3 en 4 van de wet van 15 februari 2006 betreffende de uitoefening van het beroep van architect in het kader van een rechtspersoon, en van artikel 16, tweede lid, van voormelde wet van 15 februari 2006, ingesteld door de Orde van architecten en anderen.

Het Grondwettelijk Hof,

samengesteld uit de voorzitters A. Arts en M. Melchior, en de rechters P. Martens, R. Henneuse, M. Bossuyt, E. De Groot, A. Alen, J.-P. Snappe, J.-P. Moerman en E. Derycke, bijgestaan door de griffier P.-Y. Dutilleux, onder voorzitterschap van voorzitter A. Arts,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* *

I. *Onderwerp van het beroep en rechtspleging*

Bij verzoekschrift dat aan het Hof is toegezonden bij op 24 oktober 2006 ter post aangetekende brief en ter griffie is ingekomen op 25 oktober 2006, is beroep tot vernietiging ingesteld van de artikelen 2, § 4, en 9 van de wet van 20 februari 1939 « op de bescherming van den titel en van het beroep van architect », zoals hersteld bij de artikelen 3 en 4 van de wet van 15 februari 2006 betreffende de uitoefening van het beroep van architect in het kader van een rechtspersoon, en van artikel 16, tweede lid, van voormelde wet van 15 februari 2006 (bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 25 april 2006) door de Orde van architecten, met zetel te 1000 Brussel, Livornostraat 160/2, Jan Vanderstraeten, wonende te 1785 Merchtem, Hunsberg 14, Pol Maes, wonende te 8580 Avelgem, Doorniksesteenweg 78, en Jacky Tavernier, wonende te 8630 Veurne, Zoutenaaiestraat 7.

De Ministerraad heeft een memorie ingediend, de verzoekende partijen hebben een memorie van antwoord ingediend en de Ministerraad heeft ook een memorie van wederantwoord ingediend.

Op de openbare terechtzitting van 7 juni 2007 :

- zijn verschenen :

. Mr. S. Verbist, tevens *loco* Mr. K. Uytterhoeven, advocaten bij de balie te Antwerpen, voor de verzoekende partijen;

. Mr. A. Vandaele, tevens *loco* Mr. P. Peeters, advocaten bij de balie te Brussel, voor de Ministerraad;

- hebben de rechters-verslaggevers M. Bossuyt en P. Martens verslag uitgebracht;

- zijn de voornoemde advocaten gehoord;

- is de zaak in beraad genomen.

De bepalingen van de bijzondere wet van 6 januari 1989 met betrekking tot de rechtspleging en het gebruik van de talen werden toegepast.

II. *In rechte*

- A -

A.1.1. De verzoekers vorderen de gehele of gedeeltelijke vernietiging van de artikelen 3, 4 en 16, tweede lid, van de wet van 15 februari 2006 betreffende de uitoefening van het beroep van architect in het kader van een rechtspersoon.

Artikel 3 van de bestreden wet voegt in de wet van 20 februari 1939 « op de bescherming van den titel en van het beroep van architect » een artikel 2 in. Het beroep beoogt de vernietiging van artikel 2, § 4, volgens hetwelk niemand het beroep van architect mag uitoefenen zonder, overeenkomstig artikel 9, door een verzekering te zijn gedekt. Artikel 4 van de bestreden wet voegt in de wet van 20 februari 1939 een artikel 9 in

en verplicht de Koning tot het regelen van de nadere modaliteiten van die verplichte verzekering. Artikel 16 van de bestreden wet bepaalt dat de wet niet in werking mag treden vóór de inwerkingtreding van het koninklijk besluit bedoeld in artikel 4.

A.1.2. Het enige middel is afgeleid uit een schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet. De verzoekers verwijten de bestreden bepaling dat zij een discriminatie instelt tussen de architecten en andere actoren in de bouwsector, doordat enkel de eerste categorie wordt verplicht om haar beroepsaansprakelijkheid te verzekeren.

A.1.3. Het feit dat alleen de architect - en niet de andere actoren, zoals de aannemer - verplicht is zijn beroepsaansprakelijkheid te verzekeren, leidt volgens de verzoekers tot scheeftrekkingen in de vaststelling van hun respectieve aansprakelijkheid, doordat men bij betwistingen alle belang erbij heeft de architect aansprakelijk te laten stellen. Dit leidt vervolgens tot hogere verzekeringspremies voor de architecten en tot een oneigenlijke financiering van de beroepsaansprakelijkheid van de aannemers door de architecten.

De verzoekers besluiten dat de bestreden bepalingen ongrondwettig zijn in zoverre zij een verzekeringsplicht instellen voor de beroepsaansprakelijkheid van de architect, maar niet van de andere actoren in de bouwsector. Opdat de vernietiging van artikel 4 van de bestreden wet niet tot gevolg zou hebben dat die wet niet in werking zou kunnen treden, vorderen de verzoekers ook de vernietiging van artikel 16, tweede lid, van de wet van 15 februari 2006.

A.2.1. Volgens de Ministerraad blijkt uit de lezing van het verzoekschrift dat de verzoekers niet de grondwettigheid betwisten van de bestreden bepalingen omdat zij de architecten verplichten een beroepsaansprakelijkheidsverzekering af te sluiten, doch wel omdat zij geen soortgelijke verzekeringsplicht opleggen aan andere actoren in de bouwsector. Het Hof is evenwel niet bevoegd om een vernietiging uit te spreken van een leemte in de wetgeving.

In zoverre de verzoekers aanvoeren dat de bestreden bepalingen leiden tot een scheeftrekking in de aansprakelijkheidsvorderingen ten nadele van de architecten, beroepen zij zich op feitelijke situaties en beweringen die het gevolg zouden zijn van de wet van 25 februari 2006, en zijn hun bezwaren niet gericht tegen de wet zelf, zodat het Hof ook om die reden niet bevoegd is.

A.2.2. In ondergeschikte orde voert de Ministerraad aan dat het beroep tot vernietiging niet ontvankelijk is. Teneinde ontvankelijk te zijn *ratione temporis* diende het beroep uiterlijk op 26 oktober 2006 te worden ingesteld. Hoewel de datumstempel van de griffie aangeeft dat het verzoekschrift werd verstuurd op 24 oktober 2006, is het verzoekschrift zelf gedateerd op 24 november 2006 en derhalve buiten termijn. De Ministerraad ziet ook een probleem in de datering van het uittreksel van de zitting van de Nationale Raad van de Orde van architecten waarop deze beslist het beroep in te stellen, doordat het uittreksel de datum van 22 september 2006 vermeldt, terwijl de begeleidende brief de datum van 22 december 2006 draagt.

A.2.3. De verzoekers zouden ook niet doen blijken van het vereiste belang, nu zij niet aannemelijk maken dat zij door de bestreden norm rechtstreeks en ongunstig worden geraakt. Uit de totstandkoming van de bestreden bepalingen blijkt immers dat de architecten vragende partij waren voor een verplichte aansprakelijkheidsverzekering en voor de regeling van de aansprakelijkheid van de architect in het kader van een rechtspersoon.

A.2.4. In nog meer ondergeschikte orde voert de Ministerraad aan dat het enige middel niet ontvankelijk is doordat de verzoekende partijen niet precies aangeven met welke categorie van personen de architecten worden vergeleken.

Ten slotte meent de Ministerraad dat het enige middel ook ongegrond is. De wetgever is met de thans bestreden regeling ervan uitgegaan dat de persoonlijke aansprakelijkheid en de deontologische verplichting die op de architect rust om een verzekering af te sluiten, vaak geen voldoende garantie biedt voor de bouwheer wanneer de beroepsaansprakelijkheid van de architect in het gedrang komt. De specifieke wettelijke opdracht van de architect verantwoordt dat de wetgever enkel aan de architect een wettelijke verplichting oplegt om zijn beroepsaansprakelijkheid te verzekeren. De wetgever creëerde daarenboven door de wet van 15 februari 2006 de mogelijkheid dat de architect het voordeel kan genieten van de beperkte aansprakelijkheid die de activiteit in vennootschap verleent. Om die redenen houden de bestreden bepalingen geen discriminatie in.

A.3.1. In hun memorie van antwoord zijn de verzoekers van oordeel dat alle door de Ministerraad aangevoerde bezwaren kunnen worden weerlegd. De bezwaren van de verzoekers zijn gericht tegen het feit dat een last wordt ingevoerd ten aanzien van een groep van personen, terwijl een andere vergelijkbare groep ongemoeid wordt gelaten. Aldus beoogt het beroep in hoofdorde de vernietiging van de bestreden bepalingen. Slechts in ondergeschikte orde wijzen de verzoekers op de mogelijkheid voor het Hof om een ongrondwettige leemte in de wetgeving vast te stellen. De kennisneming van het beroep tot vernietiging behoort bijgevolg tot de bevoegdheid van het Hof.

De beweerde onontvankelijkheid van het beroep *ratione temporis* kan niet worden aangenomen, nu blijkt dat het beroep tijdig werd ingediend en het verzoekschrift enkel een materiële vergissing bevat. Evenmin kan worden betwist dat de architecten door de bestreden bepalingen worden benadeeld ten aanzien van andere actoren in de bouwsector, zodat hun belang vaststaat.

A.3.2. Ten gronde menen de verzoekers dat hun middel steunt op de vergelijking van de situatie van de architecten met die van de andere actoren in de bouwsector, waaronder in het bijzonder de aannemer, die in het licht van de bestreden regeling vergelijkbare categorieën van personen zijn. Noch de wettelijke opdracht van de architect, noch de bescherming van de consument kunnen volgens hen een beletsel vormen voor de volledige gelijke behandeling van de architect en de andere beroepsgroepen inzake beroepsaansprakelijkheid.

- B -

De bestreden bepalingen

B.1. De verzoekers vorderen de vernietiging van artikel 3 van de wet van 15 februari 2006 betreffende de uitoefening van het beroep van architect in het kader van een rechtspersoon, in zoverre een artikel 2, § 4, wordt ingevoegd in de wet van 20 februari 1939 « op de bescherming van den titel en van het beroep van architect », en van de artikelen 4 en 16, tweede lid, van dezelfde wet van 15 februari 2006. Die bepalingen luiden :

« HOOFDSTUK II. - *Wijzigingen van de wet van 20 februari 1939 op de bescherming van den titel en van het beroep van architect*

[...]

Art. 3. Artikel 2 van dezelfde wet, opgeheven bij de wet van 18 februari 1977, wordt hersteld in de volgende lezing :

‘ Artikel 2. [...]

§ 4. Niemand mag het beroep van architect uitoefenen zonder door een verzekering gedekt te zijn, overeenkomstig artikel 9. ’

Art. 4. Artikel 9 van dezelfde wet, opgeheven bij de wet van 26 juni 1963, wordt hersteld in de volgende lezing :

‘ Art. 9. Alle natuurlijke personen of rechtspersonen die ertoe gemachtigd werden overeenkomstig deze wet het beroep van architect uit te oefenen en van wie de aansprakelijkheid, met inbegrip van de tienjarige aansprakelijkheid, kan worden verbonden wegens de handelingen die zij beroepshalve stellen of de handelingen van hun aangestelden dienen door een verzekering te zijn gedekt. Deze verzekering kan kaderen in een globale verzekering voor alle partijen die in de bouwakte voorkomen.

De Koning bepaalt, bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad, de nadere regels en de voorwaarden van de verzekering die een adequate risicodekking ten voordele van de opdrachtgever mogelijk dient te maken, onder meer :

- het minimum te waarborgen plafond;
- het bedrag van de eventuele vrijstelling;
- de uitgebreidheid in de tijd van de waarborg;
- de risico's die gedekt dienen te worden.

Wanneer het beroep van architect uitgeoefend wordt door een rechtspersoon overeenkomstig deze wet, zijn alle zaakvoerders, bestuurders, leden van het directiecomité en meer algemeen alle zelfstandige mandatarissen die optreden in naam en voor rekening van de rechtspersoon hoofdelijk aansprakelijk voor de betaling van de verzekeringspremies.

Wanneer, in geval van schending van het eerste lid, de rechtspersoon niet door een verzekering gedekt is, dan zijn de bestuurders, zaakvoerders en leden van het Bestuurscomité hoofdelijk aansprakelijk ten opzichte van derden voor iedere schuld die uit de tienjarige aansprakelijkheid voortvloeit. ’

[...]

HOOFDSTUK IV. - *Slotbepaling*

Art. 16. [...]

Deze wet mag niet in werking treden voor de inwerkingtreding van het koninklijk besluit bedoeld in artikel 4 ».

Over de ontvankelijkheid van het beroep tot vernietiging

B.2.1. Volgens de Ministerraad is het beroep tot vernietiging onontvankelijk omdat niet de vernietiging wordt beoogd van de bestreden bepalingen, maar van een leemte in de wetgeving, waarvoor het Hof niet bevoegd zou zijn. Tevens meent de Ministerraad dat de verzoekers niet doen blijken van het vereiste belang en dat hun bezwaren niet zouden zijn gericht tegen de bestreden wetsbepalingen, maar tegen de niet bewezen, feitelijke gevolgen

ervan, waarover het Hof zich evenmin zou kunnen uitspreken. Ten slotte werpt de Ministerraad ook op dat het beroep *ratione temporis* niet ontvankelijk is en dat de beslissing van de eerste verzoekende partij om het beroep tot vernietiging in te stellen, niet rechtsgeldig zou zijn.

B.2.2. Volgens artikel 2, § 4, van de wet van 20 februari 1939 « op de bescherming van den titel en van het beroep van architect », ingevoegd bij artikel 3 van de bestreden wet, mag niemand het beroep van architect uitoefenen zonder, overeenkomstig artikel 9, door een verzekering te zijn gedekt. De laatstvermelde bepaling regelt de nadere modaliteiten van die verzekeringsplicht.

B.2.3. Hoewel de kritiek van de verzoekers gericht is tegen het feit dat enkel aan de architecten en niet aan andere beroepsgroepen in de bouwsector de verplichting wordt opgelegd de beroepsaansprakelijkheid te verzekeren, beoogt het beroep in hoofdorde de vernietiging van de bestreden bepalingen, nu zij volgens de verzoekers een scheeftrekking in de aansprakelijkheidsregeling in de bouwsector zouden veroorzaken en aan architecten een zwaardere last zouden opleggen dan aan de andere vergelijkbare beroepsgroepen. Slechts in ondergeschikte orde vragen de verzoekers dat het Hof zou vaststellen dat de discriminatie van de architect te wijten is aan een lacune in de wetgeving. Het feit dat de verzoekers, ter ondersteuning van hun beroep, wijzen op de negatieve feitelijke gevolgen van de bestreden bepalingen, neemt ook niet weg dat hun beroep is gericht tegen de wet zelf. Het Hof is derhalve bevoegd om kennis te nemen van het beroep tot vernietiging.

B.2.4. De individuele verzoekers, die hetzij ingenieur-architect, hetzij architect zijn, doen blijken van het vereiste belang om de vernietiging te vorderen van wetsbepalingen die het wettelijk statuut van de architecten wijzigen en die onder meer bepalen dat niemand het beroep van architect mag uitoefenen zonder door een verzekering gedekt te zijn. Nu het belang van die verzoekers vaststaat, is het beroep tot vernietiging ontvankelijk en dient het Hof niet te onderzoeken of de beslissing van de eerste verzoekende partij om het beroep tot vernietiging in te stellen regelmatig is.

B.2.5. De exceptie die de Ministerraad opwerpt ten aanzien van de ontvankelijkheid *ratione temporis* van het verzoekschrift, kan niet worden aangenomen. De vermelding van

een verkeerde datum op het verzoekschrift berust op een materiële vergissing en uit de datumstempel van de griffie blijkt dat het beroep tijdig werd ingediend.

B.2.6. De door de Ministerraad opgeworpen excepties worden verworpen.

Ten gronde

B.3.1. In een enig middel voeren de verzoekers aan dat de bestreden bepalingen een schending inhouden van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, doordat architecten ertoe worden verplicht hun beroepsaansprakelijkheid te verzekeren, terwijl een dergelijke verplichting niet geldt voor andere actoren in de bouwsector.

B.3.2. In tegenstelling tot wat de Ministerraad aanvoert, kunnen de architecten en de andere actoren binnen de bouwsector als vergelijkbare categorieën worden beschouwd inzake beroepsaansprakelijkheid.

B.4.1. Met de wet van 15 februari 2006 betreffende de uitoefening van het beroep van architect in het kader van een rechtspersoon heeft de wetgever beoogd een meer evenwichtige aansprakelijkheidsregeling voor de architect tot stand te brengen, die tegelijk ook meer waarborgen biedt voor de bouwheer (*Parl. St.*, Kamer, 2004-2005, DOC 51-1920/001, pp. 3 en 4).

B.4.2. De bestreden wet scheidt de mogelijkheid om voortaan de persoonlijke contractuele aansprakelijkheid van de architect uit te sluiten door middel van het oprichten van een vennootschap met volkomen rechtspersoonlijkheid, die beantwoordt aan de wettelijke voorwaarden om het beroep van architect uit te oefenen. Die regeling wordt door de verzoekende partijen niet betwist.

B.4.3. Daarnaast streeft de wet naar een meer adequate bescherming van de bouwheer. Om die doelstelling te bereiken, wordt aan alle personen die het beroep van architect uitoefenen de verplichting opgelegd hun beroepsaansprakelijkheid door een verzekering te laten dekken en wordt aan de Koning opgedragen de nadere regels daartoe te bepalen. De

niet-naleving van het verbod om het beroep van architect uit te oefenen zonder te zijn verzekerd, wordt strafrechtelijk gestraft.

B.5.1. De wet van 15 februari 2006 betreffende de uitoefening van het beroep van architect in het kader van een rechtspersoon brengt wijzigingen aan in de wet van 20 februari 1939 « op de bescherming van den titel en van het beroep van architect » en in de wet van 26 juni 1963 tot instelling van een orde van architecten.

B.5.2. De wetgever heeft de architect, wegens de bijzondere opdrachten die met zijn beroep zijn verbonden, willen onderscheiden van een aantal andere actoren binnen de bouwsector door de toegang tot het architectenberoep te beschermen en door die beroepscategorie, die hij bij de vrije beroepen heeft ondergebracht, aan eigen regels - met in voorkomend geval strafsancities - te onderwerpen.

B.5.3. Het feit dat de bestreden wet uitsluitend wijzigingen beoogt van dat wettelijk statuut, verantwoordt op objectieve en pertinente wijze dat ze enkel van toepassing is op architecten en niet op andere actoren in de bouwsector. In samenhang beoordeeld met de wijziging van de aansprakelijkheidsregeling voor architecten die hun beroep uitoefenen in het kader van een rechtspersoon, leidt de verplichting om de beroepsaansprakelijkheid te verzekeren niet tot gevolgen die onevenredig zijn met de door de wetgever nagestreefde doelstellingen.

B.6.1. De verzoekers plaatsen de bestreden regeling evenwel binnen het ruimer perspectief van de aansprakelijkheid in de bouwsector. Ze menen dat de architecten worden gediscrimineerd doordat de verplichting om zich te verzekeren niet geldt voor andere vergelijkbare beroepsgroepen.

B.6.2. De verplichtingen van de verschillende actoren in de bouwsector zijn dermate samenhangend dat bij problemen van aansprakelijkheid niet altijd kan worden uitgemaakt wie verantwoordelijk is en voor welk aandeel in de schade. Dat leidt ertoe dat geregeld meerdere personen *in solidum* tot betaling van schadevergoeding worden verplicht.

B.6.3. Doordat architecten als enige beroepsgroep in de bouwsector wettelijk zijn verplicht hun beroepsaansprakelijkheid te verzekeren, dreigt hun aansprakelijkheid bij

veroordeling *in solidum* meer dan die van de andere beroepsgroepen in het gedrang te komen, zonder dat voor dat verschil in behandeling een objectieve en redelijke rechtvaardiging bestaat. Die discriminatie is evenwel niet het gevolg van de verzekeringsplicht opgelegd bij de bestreden wet, maar van de ontstentenis in het recht toepasselijk op de andere « partijen die in de bouwakte voorkomen » van een vergelijkbare verzekeringsplicht. Dit kan slechts worden verholpen door het optreden van de wetgever.

B.7. Onder voorbehoud van het vermelde in B.6.3, is het enige middel niet gegrond.

Om die redenen,

het Hof

verwerpt het beroep, onder voorbehoud van het vermelde in B.6.3.

Aldus uitgesproken in het Nederlands, het Frans en het Duits, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989, op de openbare terechtzitting van 12 juli 2007.

De griffier,

De voorzitter,

P.-Y. Dutilleux

A. Arts